

Piața Asigurărilor în contextul aderării României la Uniunea Europeană

Constantin Toma, doctorand
A.S.E.-R.E.I., București

The year 2005 is an essential year for the acceleration of the process for the preparation of the accession of Romania to the European Union. The economic policies proposed in this year target, on one hand, the continuation of the efforts to create new rates of sustainable growth, continuing decrease of the inflation, reduction of the differences of inter-regional development, and on the other hand, the continuous improvement of the business environment so that the economy is capable to cope with the confrontations from the single European market after accession. This paper provides an analysis of the Romanian insurance market in the framework of European integration taking into account the Romanian economic development in 2005.

Key-words: *Romanian insurance market, insurance and economic environment, insurance and financial sector, performance of Romanian insurance companies*

1. Mediul Macro Economic

Anul 2005 este un an esențial pentru accelerarea procesului de pregătire a aderării României la Uniunea Europeană. Politicile economice propuse în acest an urmăresc, pe de-o parte continuarea eforturilor pentru crearea unor rate de creștere sustenabile, scăderea continuă a inflației, reducerea diferențelor de dezvoltare inter-regionale, iar pe de altă parte îmbunătățirea continuă a mediului de afaceri pentru ca economia să facă față confruntărilor din piața unică Europeană după data aderării.

Creșterile economice din ultimii șase ani dovedesc faptul că politicile prevăzute și revizuite an de an au dat rezultate, pentru perioada următoare acestea urmând a fi continuate pentru îmbunătățirea calității vieții și convergența venitului mediu pe cap de locuitor cu media din Uniunea Europeană.

Produsul Intern Brut

Ritmul de creștere al PIB în 2004 de 8,3%, reflectă o creștere economică datorată în principal nivelului ridicat al consumului, datorită creșterii salariului real și accelerării procesului investițional.

În 2005 este previzionată o creștere de 5,7%. Ritmul superior de creștere economică se datorează în principal consumului gospodăriilor, în condițiile în care majorarea importurilor, ca sursă externă de acoperire a cererii, a avut efect nefavorabil în

creșterea deficitului comercial și implicit în menținerea la un nivel ridicat al deficitului de cont curent.

Evoluția Produsului Intern Brut este influențată în sens favorabil de către aprecierea monedei naționale, liberalizarea comerțului de textile cu China și în sens nefavorabil de către creșterea prețului petrolului înregistrat la nivel mondial și de către calamitățile naturale care au afectat România.

În acest sens aprecierea monedei naționale a influențat evoluția comerțului exterior favorizând mai mult importurile în timp ce exporturile au crescut în termeni reali foarte puțin.

Efectele nefavorabile ale creșterii explozive a prețului petrolului s-au regăsit mai ales la nivelul inflației, iar ploile și inundațiile din prima parte a anului 2005 au afectat puternic agricultura în zonele calamitate, atât prin întârzierea lucrărilor de primăvară cât și prin inundarea unor terenuri cultivate, dar și activitățile din construcții și turism.

Contribuția elementelor de utilizare la creșterea reală a PIB

-modificări procentuale față de anul anterior-

	2004	2005
PIB	8,3	5,7
Cererea internă	10,2	9,6
-Consumul individual efectiv al populației	10,8	10,2
- Consumul colectiv aferent al administrației publice	4,6	3,0
Formarea brută de capital fix	10,1	9,8
Modificarea stocurilor (contribuție la creștere PIB)	0,1	0,0
Export net (contribuție la creșterea PIB)	-2,8	-4,8
-Export de bunuri și servicii	14,1	8,8
-Import de bunuri și servicii	17,8	17,5

Creșterea consumului individual al populației s-a datorat creșterii venitului real disponibil - ca urmare a reducerii impozitului pe venit, creșterii salariului minim brut pe țară la 1 ianuarie 2005 cu 10,3% comparativ cu 2004 și decelerării inflației -, concomitent cu accesibilitatea creditului bancar.

Formarea brută de capital fix a crescut în 2004 cu 10,1% comparativ cu 2003. Pentru 2005 este estimată o creștere de 9,8%. Reducerea impozitului pe profit a dus la stimularea investițiilor pentru modernizarea economiei.

Investițiile s-au majorat în 2004 cu 8,2% comparativ cu 2003. Pentru 2005 este previzionată o creștere de cca 7%. Ponderea investițiilor din valoarea totală a formării brute a capitalului fix reprezintă cca 84%.

Valoarea adăugată brută pe ramuri

-modificări procentuale față de anul anterior-

	2004	2005
PIB din care:	8,3	5,7%
Industria	6,2	4,2
Agricultura	22,2	-3,2
Construcții	9,0	9,3
Servicii	6,1	7,9
pondere din PIB preturi curente		
Industria	27,0	26,7
Agricultura	13,0	11,5
Construcții	6,1	6,5
Servicii	42,6	44,1

Din punct de vedere al evoluției ofertei, rezultatele din 2004 evidențiază faptul că tendințele de creștere sectorială s-au menținut, cele mai semnificative fiind înregistrate de sectorul agricultură (22,2%) și construcții (9,0). Anul 2004 a beneficiat de condiții meteorologice deosebit de bune care au determinat o creștere peste estimări a valorii adăugate brute din agricultură a cărei contribuție la creșterea economică s-a majorat semnificativ.

Pentru 2005 sunt estimate creșteri semnificative ale sectoarelor construcții (9,3%) și servicii (7,9%). Ca urmare a condițiilor meteorologice nefavorabile și a calamităților naturale produse de inundații, agricultura va înregistra o scădere de 3,2%

Forța de muncă

Conform studiului realizat asupra populației ocupate în 2004, aceasta a înregistrat o reducere cu 0,7% comparativ cu 2003. Din punct de vedere al structurii, se constată menținerea tendințelor pozitive înregistrate până acum, prin reducerea populației ocupate în agricultură concomitent cu creșterea populației ocupate în servicii și construcții. Pentru 2005 este previzionată o reducere a populației ocupate de 0,1%.

Rata șomajului înregistrată în 2004 a fost de 8%, pentru 2005 fiind previzionată o rată a șomajului de 7,9%.

Inflația

În anul 2004 procesul dezinflației s-a consolidat, rata anuală de creștere a prețurilor situându-se pentru prima dată pe nivelul de o singură cifră: 9,3%. Pentru 2005 este previzionată o rată a inflației de 7,8%.

	2004	2005
Rata inflației (%)	9,3	7,8

Evoluția prețurilor de consum a fost influențată favorabil de ritmul scăzut de creștere a prețurilor produselor alimentare și ritmul inferior de creștere al prețurilor

produselor nealimentare comparativ cu 2004 (deși prețurile pentru energie electrică, gaze și încălzire centrală s-au majorat cu 15,4%).

În cazul serviciilor procesul dezinflaționist nu a fost vizibil, ritmul ridicat de creștere (cca 13% prognozat comparativ cu 2004), putând fi explicat în principal de absența constrângerilor impuse de concurența externă și, în acest context, prin efecte propagate de mai mare amploare ale creșterii prețurilor administrate și ale scumpirii combustibililor.

Calificative acordate României

În ceea ce privește îmbunătățirea calificativelor acordate României, situația a evoluat după cum urmează:

Agenția de rating Standard&Poor's, a modificat de două ori calificativele acordate României în cursul anului 2005, respectiv:

- la 1 februarie 2005, pentru datoriile în moneda națională, calificativele au fost îmbunătățite de la B la A-3 pentru scadențele scurte, perspectivele fiind de creștere;
- la 6 septembrie 2005, calificativul acordat pentru datoria pe termen scurt denominată în valută a fost modificat de la BB+ la BBB- (nivelul care desemnează trecerea în segmentul de risc scăzut de investiții), iar pentru datoriile în monedă națională calificativele au fost îmbunătățite de la BBB- la BBB pentru împrumuturile pe termen lung și menținute la A-3 pentru scadențele scurte. Perspectivele sunt stabile.

2. Sectorul Financiar

2.1. Evoluția sectorului bancar românesc

În 2005 sectorul bancar a înregistrat progrese importante pe linia privatizării și armonizării legislației bancare românești cu cerințele legislației europene.

Dintre principalele evenimente ce au avut loc în mediul bancar românesc amintim:

- a) privatizarea celei mai mari bănci românești: Banca Comercială Română, pachetul majoritar fiind preluat de Erste Bank AG cea mai importantă bancă austriacă;
- b) achiziționarea întregului pachet de acțiuni al Ro Bank de către OTP, important operator al pieței bancare din Ungaria;
- c) autorizarea primelor două bănci specializate în acordarea de credite pentru construcția de locuințe: Raiffeisen Banca pentru Locuințe și HVB Banca pentru Locuințe;
- d) intrarea pe piață a primei bănci orientate către achiziționarea de autovehicule: Porsche Bank România (filială a Porsche Bank AG) partener de finanțare al importatorului Porsche România;
- e) reintrarea pe piața bancară românească a Anglo Romanian Bank Limited – Sucursala București;
- f) retragerea autorizației de funcționare a sucursalei din România a National Bank of Greece și preluarea unei părți din activele și pasivele acesteia de către Banca Românească.

Apariția unor noi operatori pe piața bancară românească și urmare a fuziunilor și preluărilor ce au dus la modificări în structura acționariatului unor bănci, au condus la o nouă configurație a sistemului bancar românesc. Din totalul celor 40 de instituții de credit existente la 30.09.2005, două rămân în categoria băncilor de stat (CEC și EXIMBANK), opt au capital majoritar privat românesc, iar 30 (incluzând sucursalele băncilor străine) sunt cu capital majoritar străin.

Evoluția activelor bancare

Urmare a evoluțiilor înregistrate pe piața bancară românească, ponderea activelor deținute de băncile cu capital integral sau majoritar privat este de 94,2% din activul agregat al instituțiilor de credit. Ponderea activelor deținute de băncile cu capital integral sau majoritar străin este de 64% din totalul activelor de pe piața bancară.

Prezența semnificativă a sectorului privat a influențat favorabil nivelul capitalizării sistemului bancar, acesta înregistrând o creștere de 19,2% comparativ cu 2004, ca urmare a acțiunilor întreprinse de băncile străine pentru consolidarea poziției pe piața bancară românească.

Din punct de vedere al țării de origine a capitalului investit în băncile și sucursalele băncilor străine care funcționează pe piața românească pe primele trei locuri se situează: Austria (cu 25,1%, în capitalul agregat pe sistem), Grecia (cu 14,3%) și Italia (cu 7%).

Volumul activelor bancare nete a înregistrat o creștere semnificativă în 2004 de 35,7% comparativ cu anul anterior, ponderea în PIB fiind de 37,7%. Ritmul susținut de creștere s-a menținut și în 2005, la 30.09.2005 înregistrându-se o creștere de 32,6% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior, ca urmare a proceselor de restructurare din cadrul sectorului bancar, diversificării produselor oferite de bănci și creșterii puterii de cumpărare a populației.

Dinamismul pieței bancare românești se datorează creșterii semnificative a plasamentelor interbancare a căror pondere în activul agregat net a crescut de la 29,7% la 30.09.2004 la 35,8% în septembrie 2005, în timp ce ponderea creditului neguvernamental rămâne relativ constant (cca 47%) înregistrând un ritm de creștere inferior comparativ cu perioada anterioară.

Începând cu luna martie 2005 creditul neguvernamental începe să înregistreze un ritm de creștere, după ce timp de 13 luni a înregistrat un trend descendent, ca urmare a dezvoltării susținute a creditelor acordate populației. Deși în 2004 creditul acordat populației a înregistrat un ritm inferior de creștere (44,8%) comparativ cu 2003 (215%), ponderea acestui segment în creditul neguvernamental s-a majorat de la 24,8% în 2003 la 28,4% în 2004.

La 30.09.2005 ponderea creditului acordat populației în creditul neguvernamental a fost de 35,2%, înregistrând un ritm de creștere de 67% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior.

Dintre creditele acordate populației cea mai puternică ascensiune au avut-o împrumuturile în lei pe termen lung, ca urmare a menținerii la un nivel relativ scăzut a ratelor doânzilor aferente creditelor imobiliare și ipotecare în lei. Cererea pentru creditele de consum a rămas ridicată, aceste împrumuturi reprezentând în medie 74% din totalul creditelor acordate populației.

Intensificarea activității de creditare s-a reflectat și în volumul agregat al rezultatului financiar înregistrat la sfârșitul lunii septembrie 2005 (1.770,5 mil RON), superior celui înregistrat în perioada similară a anului precedent (1.473,3 mil RON), sursa principală constituind-o veniturile nete din dobânzi.

Indicatorii de rentabilitate financiară și economică continuă să înregistreze valori ridicate de 2,04%, respectiv 16,94%, în septembrie 2005.

Situat pe un trend ușor descrescător, în condițiile unui ritm accelerat de creștere a activelor ponderate în funcție de risc comparativ cu cel al fondurilor proprii, indicatorul agregat de solvabilitate la 30.09.2005 de 19,3% rămâne deasupra limitei minime reglementate (12,0%).

Armonizarea cadrului legislativ bancar cu acquis-ul comunitar

În ceea ce privește cadrul legislativ și de reglementare aferent instituțiilor de credit în perioada analizată, Banca Centrală a continuat eforturile de modificare și completare a acestuia pentru îndeplinirea angajamentelor asumate prin documentele de negociere cu privire la transpunerea și aplicarea acquis-ului comunitar în domeniul serviciilor bancare.

Obiectivele Băncii Naționale a României pe termen scurt sunt :

1. Implementarea în legislația națională a prevederilor Directivei 2002/87/CE privind supravegherea suplimentară a instituțiilor de credit, a societăților de asigurare și a societăților de investiții dintr-un conglomerat financiar, termenul stabilit fiind trimestrul III al anului 2006 (angajament asumat în cadrul negocierilor cu Uniunea Europeană aferente capitolului 3 – Libera circulație a serviciilor).

2. Transpunerea noului cadru de reglementare privind cerințele de capital. La nivelul Băncii Naționale a României s-a decis ca procesul de transpunere și implementare a Noului Acord de Capital să se desfășoare în patru etape, după cum urmează:

Etapa a I-a: inițierea dialogului și realizarea schimbului de informații cu sectorul bancar (mai-noiembrie 2005);

Etapa a II-a: dezvoltarea mijloacelor pentru realizarea supravegherii sectorului bancar la standardele impuse de Noul Acord de Capital (decembrie 2005 – mai 2006);

Etapa a III-a: procesul de validare de către Banca Națională a României a modelelor interne de rating ale instituțiilor de credit (iunie – octombrie 2006);

Etapa a IV-a: procesul de verificare a aplicării prevederilor Noului Acord de capital în sectorul bancar (începând cu luna ianuarie 2007).

Eforturile întreprinse la nivelul BNR se concentrează pe următoarele domenii:

- modificarea cadrului legislativ și de reglementare în vederea transunerii noilor cerințe de capital;
- dezvoltarea instrumentelor necesare supravegherii prudențiale a instituțiilor de credit în condițiile adoptării noilor cerințe de capital.

Alte obiective urmărite de BNR pentru armonizarea cadrului legislativ cu prevederile acquis-ului comunitar au în vedere domeniul contabilității instituțiilor de credit, respectiv:

- elaborarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene aplicabile instituțiilor de credit în exercițiul financiar al anului 2006;

- crearea condițiilor necesare implementării corespunzătoare de către instituțiile de credit a prevederilor noilor reglementări contabile pentru exercițiul financiar al anului 2006;
- asigurarea și urmărirea implementării corespunzătoare de către sistemul bancar al tuturor prevederilor Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) – preconizată pentru exercițiul financiar 2007.

O altă preocupare majoră a BNR o reprezintă întărirea capacității de supraveghere, prin care se urmărește creșterea competitivității și stabilității sectorului bancar și a capacității băncilor de a asigura o intermediere financiară eficientă.

Măsurile întreprinse în vederea consolidării funcției de supraveghere a BNR au fost orientate către:

- alinierea activității de supraveghere prudențială la standardele recunoscute pe plan internațional;
- sprijinirea procesului de privatizare a băncilor cu capital de stat;
- creșterea încrederii populației în sistemul bancar și încurajarea economisirii;
- perfecționarea unor instrumente de sprijin indirect al supravegherii bancare, respectiv prin Centrala Riscurilor Bancare și Centrala Incidentelor de Plăți.

2.2. Evoluția sectorului asigurărilor din România

La fel ca și în cazul pieței bancare din România, anul 2005 a reprezentat pentru piața asigurărilor continuarea eforturilor de aliniere la standardele Uniunii Europene. În acest sens Comisia de Supraveghere a Asigurărilor, autoritatea administrativă autonomă de specialitate din România, a derulat activități specifice pentru preluarea acquis-ului comunitar, precum și pentru întărirea capacității administrative.

Armonizarea cadrului legislativ în asigurări cu acquis-ul comunitar

Referitor la progresele legislative în perioada amintită, CSA a continuat aplicarea cu exigență a legislației secundare – normele care reglementează societățile de asigurare și intermediarii în asigurări.

Ultimile norme emise de CSA au avut ca scop și realizarea unor obiective cuprinse în Planul de Acțiune întocmit ca urmare a recomandărilor misiunii de evaluare a Comisiei Europene pentru sectorul financiar din iulie 2004.

Pentru armonizarea pieței asigurărilor în conformitate cu acquis-ul comunitar, CSA a emis o serie de acte normative în vederea aplicării unor Directive ale Uniunii Europene privind:

- a) coordonarea legilor, reglementărilor și prevederilor administrative privind inițierea și desfășurarea activității de asigurare directă, alta decât cea de viață (Directiva 73/239/CE);
- b) reorganizarea și falimentul societăților de asigurări (Directiva 2001/17/CEE);
- c) asigurările de viață (Directiva 202/83/CE);
- d) supravegherea suplimentară a instituțiilor de credit, a societăților de asigurare și a firmelor de investiții într-un conglomerat financiar (Directiva 2002/87/CE);
- e) intermedierea în asigurări (Directiva 2002/92/CE);

- f) coordonarea dispozițiilor legale, de reglementare și administrative privind asigurarea directă, alta decât asigurarea de viață (Directiva 92/49 CEE);
- g) supravegherea suplimentară a societăților de asigurare care fac parte dintr-un grup de asigurare (Directiva 98/78/CE);
- h) armonizarea legislațiilor statelor membre privind asigurarea de răspundere civilă pentru daunele decurgând din circulația autovehiculelor (Directiva 200/26/CE);
- i) piețele instrumentelor financiare (Directiva 2004/39/CE);
- j) conturile anuale ale anumitor tipuri de societăți comerciale (Directiva 78/660/EEC);
- k) statutul unei companii europene (Regulamentul Consiliului EC 2001/2157).

Obiectivul principal al CSA, atât pe termen scurt cât și pe termen mediu, îl constituie dezvoltarea în continuare a capacității de supraveghere a pieței asigurărilor prin îmbunătățirea cadrului legislativ și instituțional.

Măsurile luate de către Comisia de Supraveghere a Asigurărilor pentru realizarea acestui obiectiv sunt:

Pe termen scurt:

- implementarea bazei de date pentru gestionarea asigurărilor obligatorii auto, având ca scop principal monitorizarea operatorilor din acest segment de piață;
- îmbunătățirea capacității informatice de prelucrare a raportărilor tehnice și financiare în vederea întăririi supravegherii de tip preventiv;
- continuarea implementării programului de pregătire și perfecționare a personalului propriu;
- îmbunătățirea conținutului informațiilor adresate consumatorilor asupra potențialului de asigurare, precum și a produselor principale și de larg interes public promovate de societățile de asigurare;
- fundamentarea și diversificarea permanentă a programelor de control a societăților și brokerilor de asigurare, precum și a altor participanți din piața asigurărilor;
- participarea activă la comitetele IAIS pentru dobândirea de informații tehnice noi în concordanță cu practica supravegherilor din alte state.

În ceea ce privește asigurările obligatorii de răspundere civilă auto, începând cu 01.02.2006 a devenit operațională baza unică de date CEDAM.

Următorul pas în acest domeniu îl reprezintă extinderea valabilității asigurărilor obligatorii de răspundere civilă auto în Spațiul Economic European și Elveția, începând cu 01.01.2007.

Măsurile prevăzute a se lua pe termen mediu constau în:

- continuarea activităților legate de actualizarea cadrului legislativ și instituțional în domeniul asigurărilor cu prevederi ale acquis-ului comunitar privind conglomeratele financiare, reasigurările și supravegherea grupurilor;

- încurajarea formării unei atitudini proactive față de risc atât la nivelul autorităților publice cât și la nivelul potențialilor asigurați.

Fondul de Garantare

În conformitate cu prevederile Legii nr. 136 din 1995 privind asigurările și reasigurările din România cu modificările și completările ulterioare, Comisia de Supraveghere a Asigurărilor gestionează Fondul de Garantare destinat protejării intereselor asiguraților și beneficiarilor asigurării precum și terțelor persoane păgubite în cazul în care societatea de asigurare se află în stare de insolvență. La 31 iulie 2005 soldul disponibil al acestui fond era de 180,3 milioane RON (cca 51,6 milioane euro).

Structura pieței asigurărilor

La 30.09.2005 existau 42 de societăți de asigurare și 307 de brokeri de asigurare. În ceea ce privește forța de muncă ocupată în domeniul asigurărilor, numărul de angajați raportați de asigurați și brokerii de asigurare a fost de 38.700 persoane din care 36.130 angajați în societățile de asigurare (13.300 cu carte de muncă și 22.830 colaboratori) și 2.570 angajați la societățile de brokeraj în asigurări.

Din punct de vedere al activității principale derulate, societățile de asigurare sunt structurate după cum urmează: 20 de societăți de asigurări generale, 6 societăți de asigurări de viață (din care una practică și asigurări de accidente persoane), 16 fiind societăți compozite (practicând ambele clase de asigurare).

Capitalul social al societăților de asigurare

Toate societățile de asigurare de pe piața românească au capital social integral privat, acesta fiind la 30.09.2005 de 791,94 milioane RON. Primele zece societăți de asigurare dețin cca 71,4% din capitalul social total de pe piață și 82,3% din capitalul străin investit.

Noile reglementări privind capitalul minim social care trebuie vărsat de societățile de asigurare în funcție de tipul activității desfășurate, date prin Ordinul nr 3105/2005 stabilesc:

- a) pentru asigurările generale exceptând asigurările obligatorii: 5.000.000 RON
- b) pentru asigurările generale: 8.000.000 RON
- c) pentru asigurări de viață: 8.000.000 RON
- d) suma valorilor prevăzute la lit. a) și c) sau b) și c), după caz, în funcție de activitățile de asigurare desfășurate.

Activul bilanțier înregistrat pe piața asigurărilor

La 30.06.2005 activele totale bilanțiere însumau 5.385,6 mil RON comparativ cu 4.013 mil RON înregistrat în aceeași perioadă a anului 2004, înregistrându-se o creștere de 34%.

Din valoarea totală a activului bilanțier, plasamentele în depozite la instituțiile de credit în sumă de 685,7 milioane RON au înregistrat o creștere de 107% comparativ cu valoarea de 331,1 mil RON înregistrată la 30.06.2004.

- milioane RON-

	30.06.2004	30.06.2005
Total activ bilanțier din care:	4.013,2	5.385,6
Terenuri și construcții	586,1	579,9
Imobilizări corporale în curs de execuție	14,5	5,3
Titluri de participare la societăți din cadrul grupului	152,4	176,9
Obligațiuni și alte titluri cu venit fix	870,5	917,5
Depozite la instituțiile de credit	331,1	685,7
Plasamente în unități de cont	265,6	479,2

Față de iunie 2004, valoarea terenurilor și construcțiilor a scăzut la 30.06.2005 cu 1%. Alte plasamente financiare (obligațiuni, titluri de participare, plasamente în unități de cont) au înregistrat la 30.06.2005 o valoare de 1.570,7 mil RON, în creștere cu 22% față de aceeași dată a anului 2004.

Profitul societăților de asigurare

Din cele 42 de societăți de asigurare care au desfășurat activitate în 2004, 28 de societăți au înregistrat profit net, valoarea cumulată a profitului pentru aceste societăți fiind de 121,4 mil RON (30,6 mil euro), în creștere nominală față de 2003 cu 23,58%, respectiv cu 13,06% în creștere reală.

La 30.06.2005 din cele 28 de societăți care au furnizat informații, 20 de societăți au înregistrat profit, valoarea cumulată a profitului pentru acestea fiind de 87,76 milioane RON.

Evoluția primelor brute subscrise pe piața asigurărilor

În conformitate cu standardele internaționale, începând cu 2002, volumul activității companiilor de asigurare este evidențiat prin cuantumul primelor brute subscrise într-un an calendaristic (comparativ cu evaluarea activității care se făcea până în 2002 prin volumul anual de prime brute încasate)

În baza raportărilor furnizate de către societățile de asigurare (la 30.09.2005) se constată menținerea trendului ascendent al pieței asigurărilor înregistrat în ultimii ani.

Evoluția primelor brute subscrise pe piața asigurărilor

-milioane euro-

	2002	2003	(+/-))%	2004	(+/-))%	2005*	(+/-))%
Grad de penetrare PBS în PIB (%)	1,25	1,40		1,47		1,7	
Total PBS din care:	604,7	711,3	17,6	866,3	21,8	1.275,0	47,3
PBS din asigurări de viață	140,6	166,4	18,4	187,9	12,9	297,7	58,4
PBS din asigurări generale	464,1	544,9	17,4	678,4	24,5	978,2	44,2

Notă: (+/-) reprezintă variația comparativ cu anul anterior. Pentru anul 2005 datele sunt preliminate

În 2004 piața asigurărilor generale a înregistrat un ritm superior de creștere (de 24,5%) comparativ cu piața asigurărilor de viață (12,9%) sau cu media pieței (21,8%).

Pentru 2005 volumul preliminar de prime brute subscrise din asigurări a fost de 4.623,10 milioane RON (cca 1.276 milioane euro) din care 3.544,4 milioane RON reprezintă prime brute subscrise din asigurări generale.

În 2005, conform datelor preliminate furnizate de societăți, piața totală a asigurărilor a înregistrat un ritm superior de creștere de 47,3% (în euro) comparativ cu 2004 (21,8% în euro). Această creștere este susținută, pe de-o parte, de trendul ascendent al pieței înregistrat în ultimii ani, datorită creșterii cuantumului primelor brute subscrise și a numărului de contracte de asigurare (în special la asigurările de viață), iar pe de altă parte este influențată favorabil de îmbunătățirea cursului de schimb RON/EURO.

Comparativ cu anul anterior, cel mai ridicat ritm de creștere a fost înregistrat de sectorul asigurărilor de viață (58,4%) comparativ cu 44,2% ritm de creștere înregistrat de asigurările generale sau 47,3% piața totală.

În perioada analizată ponderea primelor brute subscrise din asigurări generale în total s-a menținut la nivelul înregistrat în anii anteriori respectiv cca 77%.

Evoluția principalelor companii de pe piața asigurărilor generale în 2005 comparativ cu 2004

Prime Brute Subscrise

- milioane euro-

	Top zece	2004	2005	(+/-) %
1.	Allianz Tiriac	169,45	218,67	29,1
2.	Asirom	111,32	136,62	22,7
3.	Omniasig Gr. WS	77,03	116,32	51,1
4.	Asiban	38,15	72,52	90,2
5.	Unita Gr. WS	39,46	68,31	73,1
6.	Ardaf	42,89	63,09	47,1

7.	BCR Asigurări	32,00	60,88	90,3
8.	Astra	47,89	51,56	7,7
9.	Generali	21,40	30,29	41,6
10.	BT Asigurări	8,73	26,98	209,1
	Total piață	678,35	978,20	44,2

Notă: (+/-) reprezintă variația comparativ cu anul anterior.

Pentru 2005 datele sunt preliminate

Conform informațiilor cuprinse în Anexa 1, piața asigurărilor generale este caracterizată de o puternică concentrare, primele trei societăți deținând cca 48% din totalul primelor brute subscrise pe această piață, iar primele zece societăți cca 86% din total.

Comparativ cu ritmul de creștere de 44,2% al pieței asigurărilor generale preliminar în 2005 față de aceeași perioadă a anului anterior, primele două societăți din top au înregistrat ritmuri inferioare de creștere (Allianz: 29%, Asirom: 22,7%), ceea ce a influențat nefavorabil cotele de piață ale acestora. Astfel Allianz a înregistrat o reducere a cotei de piață de la 25% în 2004 la 22,4% în 2005, iar Asirom a înregistrat o scădere a cotei de piață de la 16,41% în 2004 la 14% în 2005. Cu toate acestea cele două companii și-au menținut pozițiile în top zece comparativ cu 2004.

Unita Gr. WS, Omniasig Gr. WS și Ardaf au înregistrat ritmuri ușor superioare ritmului de creștere al pieței, fapt ce s-a reflectat în creșteri ușoare ale cotelor de piață din 2005 comparativ cu 2004, respectiv: pentru Unita de la 5,8% la 7%, Omniasig de la 11,4% la cca 12%, iar Ardaf de la 6,32%, la 6,45%. În timp ce Omniasig și-a menținut în 2005 locul trei în clasament, Unita a urcat un loc (poziția 5 în 2005), iar Ardaf a căzut un loc (poziția 6 în 2005), comparativ cu 2004.

Generali a înregistrat în 2005 un ritm inferior de creștere față de ritmul pieței, fapt ce a influențat nefavorabil cota de piață, în sensul reducerii cu 0,05% comparativ cu 2004. În 2005 Generali și-a menținut poziția pe locul 9 în clasament.

Cele mai ridicate ritmuri de creștere, mult superioare ritmului pieței, au fost înregistrate de BT Asigurări (209%), BCR Asigurări (90,3%) și Asiban (90,2%), cu influențe favorabile atât în ceea ce privește creșterea semnificativă a cotelor de piață în 2005 cât și a pozițiilor în clasament. Astfel BT Asigurări a urcat 5 poziții ajungând pe locul 10 (detronând pe AIG România) cu dublarea cotei de piață comparativ cu 2004, BCR Asigurări a urcat un loc în clasament, cu o creștere a cotei de piață cu 1,5 procente, iar Asiban a urcat 4 poziții în clasament cu o creștere a cotei de piață cu 1,8 procente.

Cel mai scăzut ritm de creștere înregistrat în top zece este cel al companiei Astra (7,7%), mult inferior pieței, cu efecte nefavorabile asupra cotei de piață (scădere de la 7,1% în 2004 la 5,3% în 2005) și, implicit, a poziției în clasament (cădere cu 4 locuri).

Evoluția raportului daune plătite – prime brute subscrise

Observație: nu există date disponibile referitoare la daunele plătite la 31.12.2005

Raportul daune plătite – prime subscrise la 30.09.2005 pentru primele zece companii de pe piața asigurărilor generale

-milioane euro-

	Top zece	Prime brute subscrise	Daune plătite	Daune platite/ PBS (%)
1.	Allianz Tiriac	155,65	52,20	33,5
2.	Asirom	114,69	54,52	47,5
3.	Omniasig Gr. WS	80,80	30,52	37,8
4.	Unita Gr. WS	53,72	26,11	48,6
5.	Ardaf	53,65	22,19	41,4
6.	Asiban	51,26	24,91	48,6
7.	BCR Asigurări	41,62	19,26	46,3
8.	Astra	39,48	17,71	44,9
9.	Generali	20,56	14,42	70,1
10.	AIG România	17,70	0,41	2,32
	Total piață	723,56	293,45	40,6

Raportul dintre daunele plătite și primele brute subscrise este favorabil în condițiile în care valoarea acestuia se situează sub media pieței.

În perioada analizată raportul dintre quantumul total al daunelor plătite și volumul total de prime brute subscrise a fost de 40,6%.

Cele mai bune valori ale acestui indicator au fost înregistrate de companiile AIG România (2,32%), Allianz Tiriac (33,5%), Omniasig Gr. WS (37,8%).

Companiile care au înregistrat valori ridicate ale acestui indicator, cu efecte nefavorabile pentru profitabilitatea activității de asigurare sunt: Generali (70,1%), Unita Gr. WS (48,6%), Asiban (48,6%), Asirom (47,5%), BCR Asigurări (46,3%).

Comparativ cu aceeași perioadă a anului 2004, valoarea agregată a acestui indicator de pe piața asigurărilor generale a înregistrat o scădere de cca 1%, de la 41,5% înregistrat la 30.09.2004 la 40,6% înregistrat la 30.09.2005.

Principalii investitori pe piața asigurărilor

Principalele companii de asigurare internaționale care au făcut investiții majore pe piața asigurărilor din România sunt:

- ING Continental Europe Holdings BV;
- American Life Insurance Company;
- Viena Insurance Grup (Wiener Stadtische);
- Uniqa;
- AIG Central Europe & CIS Insurance Holding;
- Comercial Union International Holdings Limited;
- Allianz Aktiengesellschaft;
- Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft;
- Generali Holding Viena AG.

În condițiile modificărilor legislative impuse de armonizarea pieței românești cu acquis-ul european și a intrării pe piață a importanțelor societăți de asigurare cu renume

internațional, pentru perioada următoare se poate previziona o serie de modificări în structura pieței asigurărilor prin reducerea numărului de companii de asigurare și concentrarea activității la nivel de top, ca urmare a operațiunilor de preluări, achiziții și fuziuni.

Ca exemplu putem enumera:

- achizițiile pachetelor majoritare de acțiuni de către Wiener Stadtische la Unita, Agras, Omniasig, ceea ce are ca rezultat poziționarea pe primul loc al Grupului Wiener Stadtische atât pe piața totală a asigurărilor cât și pe piața asigurărilor generale.

Wiener Stadtische reprezintă un grup de asigurare internațional, lider al pieței asigurărilor din Europa Centrală și de Est. Debutând prima dată pe piețele externe în 1990, în prezent activează pe piața a 15 țări din Europa.

În România Wiener Stadtische este prezent din 2001 prin achiziția pachetului majoritar al companiei de asigurare Unita (societate care practică asigurări compositae – generale și de viață). În prezent Grupul deține 99,99% din acțiunile Unita.

Ulterior, în 2002, a achiziționat pachetul majoritar (70%) al companiei Agras (societate specializată, în principal, în asigurări agricole), iar în 2005 devine acționarul majoritar al Omniasig cu 72,83%.

În aceste condiții la 30.09.2005, Grupul Wiener Stadtische deținea locul I pe piața asigurărilor cu o cotă de piață de 19,4% (direct prin Omniasig, Unita, Agras, și indirect prin societățile la care Omniasig este acționar majoritar – Omniasig Viață, Agi, Asirag, Omniasig Addenda). Pe piața asigurărilor generale, Grupul Wiener Stadtische deținea tot prima poziție cu o cotă de piață de 22,7%

- fuziunea Omniasig cu Agi și Asirag, ceea ce a dus la consolidarea poziției pe piața asigurărilor generale a companiei Omniasig.

OMNIASIG -2006-

Omniasig este a treia companie de pe piața asigurărilor generale, după Allianz Tiriac și Asiom. Cu o cotă de piață de cca 12% și un ritm de creștere de 51,1% în 2005, poziția Omniasig este solidă, în condițiile în care ocupanta locului patru, Asiban, are o cotă de piață de 7,4%.

Volumul de prime brute subscrise în 2005 este de 421,6 milioane RON (116,4 milioane EURO, la un curs RON/EURO de 3,623). Comparativ cu 2004 când volumul de prime brute subscrise a fost de 77,03 milioane EURO, compania a înregistrat un ritm de creștere de 51,1%, superior ritmului de creștere al pieței asigurărilor generale preliminar pentru 2005 (cca 44,2%) și semnificativ mai mare față de ritmul de creștere înregistrat în 2004.

O influență favorabilă asupra acestei creșteri se datorează fuziunii companiei cu Agi și Asirag, volumul de prime brute subscrise de Omniasig la 31.12.2005 cuprinzând rezervele de prime ale celor două societăți care au fost eliberate ca prime subscrise la data fuziunii (reprezentând cca 6% din total).

În aceste condiții cota de piață deținută de Omniasig a crescut de la 11,4% în 2004 la 12% preliminar în 2005.

O altă influență favorabilă asupra acestei creșteri se datorează îmbunătățirii ratei medii de schimb RON – EURO (de la 4 RON la 1 EURO în 2004, la 3,6 RON la 1 EURO în 2005).

Evoluția primelor brute subscrise OMNIASIG

- milioane euro-

2002	2003	(+/-) %	2004	(+/-) %	2005	(+/-) %
65,58	59,45	-9,35	77,03	29,58	116,4	51,1

Notă: (+/-) reprezintă variația procentuală față de anul anterior

Fuziunea prin absorbție a companiilor Agi și Asirag cu Omniasig, proces finalizat în noiembrie 2005, a fost o premieră pentru piața asigurărilor generale din România. Acest proces a influențat atât în sens pozitiv cât și negativ, activitatea OMNIASIG.

Activitatea de subscriere

A. În ceea ce privește produsele de asigurare oferite, portofoliul preluat nu a influențat în sens pozitiv sau negativ oferta de produse Omniasig, deoarece în cursul anului 2005 au existat perocupări permanente din partea Centralei Omniasig de a armoniza portofoliul de produse al Agi și Asirag, conform standardelor Omniasig din punct de vedere al condițiilor de asigurare și riscurilor acoperite.

B. Din volumul total de prime brute subscrise la 31.12.2005 de 421.607.613 RON cca 24.778.685 RON (cca 5,87%) reprezintă influența portofoliului preluat de la Agi și Asirag (rezerva de primă pe subscris la 31.10.2005 fiind eliberată ca prime brute subscrise).

Activitatea de constatare și soluționare a daunelor

Suprasolicitarea activității Direcției de Daune atât prin creșterea numărului de dosare de daune aflate în curs de soluționare - proces normal ca urmare a fuziunii - cât și datorită faptului că există numeroase dosare care, fie au fost incomplete, fie nu au fost plătite în termen (unele de un an de zile) de către societățile absorbite, fapt ce a dus la creșterea numărului de reclamații atât din partea clienților cât și din partea furnizorilor locali de service.

Dintre aceste enumerăm:

- SC Alin Trans (client Asirag) cu 16 evenimente nesoluționate la data fuziunii, 13 dintre acestea înregistrând depășiri ale termenelor scadente de plată de cca 70 de zile.

Valoarea totală a despăgubirilor: 858.113 RON din care doar 402.340 de RON erau achitați la data fuziunii.

Datorită acestei situații au apărut tensiuni în colaborarea cu furnizorii serviciilor de reparații Volvo România și Autocamioane Service.

- SC Omega Trans (client Agi) cu valoare totală a despăgubirii de 166.800 RON, din care s-au achitat doar 30.000 RON până la momentul fuziunii.

Activitatea financiar contabilă

A. Constituirea incorectă a rezervelor de primă și daune a dus la necesitatea majorării acestora ulterior fuziunii, cu efecte negative asupra activului preluat, în sensul diminuării acestuia.

Astfel:

- pentru Agi majorarea rezervelor de primă cu 7.128.603 RON;
majorarea rezervelor de daune cu 4.414.965 RON;
- pentru Asirag majorarea rezervelor de primă cu 2.405.035 RON;
majorarea rezervelor de daune cu 2.024.299 RON.

B. Pierderile AgiGI și Asirag reportate din anii anteriori și în 2005 până la data fuziunii au avut, de asemenea, efecte nefavorabile asupra activului preluat.

În consecință pierderea de activ preluată la data fuziunii de Omniasig și înregistrată la 31.12.2005 este de 39.610.280 RON.

Activitatea comercială

A. Ambele societăți preluate au deținut portofoliu preponderent auto, respectiv: 87,6% din portofoliul Agi a reprezentat asigurări casco, RCA și Carte Verde și 91,6% din portofoliul Asirag a reprezentat asigurări casco, RCA și Carte Verde.

B. Nivelul comisioanelor practicate de Agi și Asirag comparativ cu Omniasig au fost semnificativ mai mari astfel:

- pentru asigurări auto casco în medie cu 5% mai mari;
- pentru asigurări RCA și Carte Verde în medie cu 15%- 17% mai mari.

Datorită ponderii reduse a primelor brute subscrise aferente portofoliilor preluate de la Agi și Asirag de la data fuziunii în volumul total înregistrat de Omniasig la 31.12.2005, influența comisioanelor practicate de cele două companii este ne semnificativă asupra comisionului mediu înregistrat la nivel de companie.

C. Nivelul cotelor de primă practicate la asigurările auto de către Agi și Asirag au fost în medie cu 40% mai mici comparativ cu Omniasig.

Observație: politica de practicare a cotelor de primă sub media pieței, concomitent cu oferirea comisioanelor peste media pieței este specifică companiilor care dețin cote de piață nesemnificative (cca 1%), cu portofoliu preponderent auto, pentru menținerea/ câștigarea unei poziții favorabile pe segmentul de piață pe care operează în principal.

Ca urmare a acestor practici comerciale de dumping, devine dificilă gestionarea portofoliului preluat de Omniasig, în conformitate cu normele interne privind nivelul cotelor de prime și comisionele practicate. În aceste condiții pentru 2006 se poate estima o creștere semnificativă a numărului de polițe auto casco care nu vor fi reînnoite.

Rețeaua teritorială

Anterior fuziunii, rețeaua teritorială a celor trei companii era următoarea:
Omniasisig: 43 de sucursale și 91 de agenții și puncte de lucru; 1.100 salariați;
Agi: 43 de sucursale și 7 agenții și puncte de lucru; 260 de salariați;
Asirag: 41 de sucursale și 20 agenții și puncte de lucru; 340 de salariați.

La 31.01.2006 Omniasisig deține: 45 de sucursale și 179 de agenții și puncte de lucru; 1.481 de salariați.

În consecință, urmare a procesului de fuziune rețeaua teritorială Omniasisig s-a dezvoltat semnificativ, în condițiile reducerii cheltuielilor de management înregistrate la nivel de grup până la 31.10.2005 (ca urmare a desființării centralelor celor două companii absorbite, și a transformării a 82 din sucursalele preluate în agenții și puncte de lucru)

De asemenea numărul salariaților Omniasisig a crescut cu cca 35%, având ca efect creșterea cu 470.605 RON a cheltuielilor lunare cu salariile, în condițiile reducerii semnificative a cheltuielilor înregistrate la nivel de grup anterior fuziunii.

Pe de altă parte datorită reducerii numărului de personal preluat de la cele două companii (de la 600 de persoane la 372 de persoane preluate de către Omniasisig), se poate estima pentru 2006 o reducere semnificativă a portofoliului de clienți care a fost preluat.

Consecințe ale procesului de fuziune

În concluzie, procesul fuziunii Omniasisig cu Agi și Asirag a avut pentru Omniasisig următoarele consecințe:

- a) Majorarea cotei de piață în 2005 cu 0,6 procente, comparativ cu 2004;
- b) Dezvoltarea rețelei teritoriale Omniasisig, asigurându-se o mai bună reprezentare la nivel național prin extinderea rețelei de sucursale, agenții și puncte de lucru (două sucursale noi - una în Oradea și alta în București- și 88 de noi agenții și puncte de lucru);
- c) Reducerea cheltuielilor totale cu managementul înregistrate la nivelul celor trei companii anterior fuziunii, prin dispariția centralelor Agi și Asirag, transformarea aproape în totalitate a sucursalelor preluate în agenții și preluarea de către Omniasisig a 62% din personalul existent anterior fuziunii;
- d) Afectarea nefavorabilă a rezultatului înregistrat de Omniasisig la 31.12.2005 datorită constituirii necorespunzătoare a rezervelor de prime și daune de către cele două societăți absorbite și ca urmare a corectării acestora, ce a dus la diminuarea aferentă a activelor preluate.

Astfel la 31.12.2005 Omniasisig a înregistrat o pierdere de activ de 39.610.280 RON comparativ cu 31.12.2004

Pentru 2006 se poate estima o diminuare a portofoliului preluat de la Agi și Asirag (în special cel de auto casco în proporție de 60% până la 80%) datorită, pe de-o parte a

adaptării acestuia la normele interne privind nivelul cotelor de primă și comisioanelor acordate pentru acest tip de asigurare și, pe de altă parte, datorită pierderii de personal din activitatea comercială de la cele două societăți la momentul fuziunii, ceea ce poate afecta în sens negativ cota de piață.

Bibliografie

- Greene, Mark R; Trieschmann, James S; Gustavson, Sandra G - Risk&Insurance editura South Western Publishing Co.1992
- Ciurel, Violeta - Asigurari și Reasigurari. Abordari Teoretice si Practici Internationale, Editura All, București , 2000
- Alexa, Constantin; Ciurel, Violeta - Asigurări și Reasigurări in Comerțul Internațional, Editura All , 1992
- Bercea, Florian; Vacarel, Ion - Asigurări și Reasigurări, Editura Expert, București, 1995
- Bistriceanu, Gheorghe D - Sistemul Asigurărilor din Romania, editura Economica 2002
- Caraiani, Gh. - Teoria și practica contractului de asigurare, editura Lumina Lex, București 2000
- Bercea, F. – Probleme economico-financiare legate de sfera și rolul asigurărilor de bunuri în România, teza de doctorat, biblioteca Academiei de Studii Economice, București, 1971
- Dobrin, Marinica; Tanasescu, Paul – Teoria si Practica Asigurarilor, editura Economica 2003
- Lavine, Alan – Your life insurance options, editura John Wiley & Sons, New York, 1993
- Constantinescu, Dan Anghel; Dobrin, Marinica – Asigurarea și Managementul Riscului, Editura Tehnică, București, 1998
- Niță, C; Popescu, M. – Dictionar de Marketing și de Afaceri, editura Economica, 1999
- *** Insurance Profile, revista de asigurari editata de Media XPRIMM